

STORTINGET

Representantforslag 258 S

(2024–2025)

fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Rasmus Hansson og Sigrid Zurbuchen Heiberg

Dokument 8:258 S (2024–2025)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Rasmus Hansson og Sigrid Zurbuchen Heiberg om å ivareta natur og lokalsamfunn ved opprustning av forsvar og forsvarsindustri

Til Stortinget

Bakgrunn

Forslagsstillerne viser til den alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen og den brede enigheten i Stortinget om at Norge og Europa må styrke sitt forsvar. Dette innebærer økt produksjon av våpen og forsvarsmateriell, utdanning av flere vernepliktige, økt øvingsaktivitet og utbygging av ulike typer forsvarsinstallasjoner.

En slik opprustning vil koste mye og legge beslag på store arealer. Samtidig må regjeringen unngå å tvinge gjennom store naturinngrep mot lokalbefolkningens vilje og uten god kunnskap om naturen som ødelegges.

I tråd med den globale Naturavtalen skal Norge bidra til å stanse naturtapet og sikre 30 pst. vern og 30 pst. restaurering av forringet natur. I tillegg er naturen, med alle økosystemtjenestene den gir oss, viktig for liv og helse, både nå og i alle generasjoner framover. Å ta vare på natur styrker blant annet Norges flomvern og klimaberedskap og er viktig for rent vann, mattilgang, rekreasjon, tilhørighet og folkehelse, som også er en del av landets beredskap. Tilliten til demokratiet og myndighetene er også en viktig del av vår sikkerhet.

Valg av nye lokasjoner til forsvarsformål, som ny sprengstoffproduksjon, bør derfor gjøres ut fra brede

samfunnshensyn, inkludert folkehelse, natur og lokal aksept, i tillegg til tekniske og sikkerhetsfaglige vurderinger.

Det er utfordrende å ivareta slike hensyn og samtidig sikre effektive prosesser for å ruste opp forsvar og forsvarsindustri uten klare retningslinjer. Detaljene i prosjekter i forsvarssektoren er dessuten ofte unntatt offentlighet, og kommunen har ikke ansvar for detaljplanleggingen og mulighet til åpen debatt som ved vanlige arealsaker. Det gjør det enda vanskeligere å unngå at et lite antall næringsaktører får legge urimelig tunge premisser på tvers av befolkningens beste. Det er derfor ekstra viktig at statlige myndigheter har klare retningslinjer og tar ansvar fra start for å vektlegge verdien av nærnatur, tidlig og tilstrekkelig naturkartlegging og hensyn til lokalsamfunnet.

Regjeringen har i Meld. St. 35 (2023–2024) innført et nytt prinsipp, såkalt prinsipp C, for å sikre at enkelte utbyggingsformål får prioritet, som forsvar og fornybar kraftproduksjon. Det er uklart om dette prinsippet skal forstås som at terskelen for å ødelegge naturkvaliteter og naturmangfold i disse sektorene skal være lavere enn før. Samtidig er det ikke gjort vesentlige tiltak for å unngå nedbygging av natur til andre, mindre samfunnskritiske formål, som arealkrevende handel, motorveier eller hyttebygging. Nedbygging og forringelse av natur til forsvarsformål vil da fort komme i tillegg til annen planlagt ødeleggelse av natur. Forslagsstillerne mener derfor at det er viktig at Stortinget presiserer et mål om at økt behov for arealer til forsvarsformål ikke skal bidra til økt nedbygging av natur i sum.

I en tid der demokrati og tillit til myndigheter er under press, kan ingen enkeltsektor ha frikort til inngrep som får store negative konsekvenser for et lokalsamfunn. Forslagsstillerne mener det er viktig at ulike alter-

nativer blir vurdert, slik at man unngår naturinngrep i prosjekter som kunne vært plassert på allerede nedbygde arealer. Samtidig bør staten vurdere hvordan man raskt kan omdisponere eksisterende næringsareal, nedlagte militærleire og andre typer grått areal til forsvar og forsvarsindustriformål.

Det foreligger allerede planer om flere forsvarsrelaterte utbygginger med store konsekvenser for naturen. Et eksempel på dette er planene til sprengstoffprodusenten Chemring Nobel om å bygge Europas største sprengstoffabrikk og et lager i Hurummarka, som er Asker kommunes største sammenhengende friluftsområde. I lokalsamfunnet på Hurum har dette utløst stor motstand og bekymring. Det finnes andre mulige lokasjoner for fabrikken, men det er per nå uklart om det gjennomføres reelle utredninger av disse. Det vil dukke opp flere slike saker i årene som kommer. Stortinget bør derfor tydeliggjøre rammer og noen prinsipper for slike prosjekter.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen sikre at nye satsinger på forsvar, forsvarsmateriell og annen ny industri som hovedregel skjer i allerede nedbygde områder, og komme tilbake til Stortinget snarest mulig med forslag til retningslinjer for dette.
2. Stortinget ber regjeringen innføre et prinsipp om arealnøytralitet for alle sektorer, inkludert forsvar, som innebærer at ved utbygging i natur som ikke kan unngås, skal det restaureres arealer med tilsvarende naturverdi et annet sted.
3. Stortinget ber regjeringen raskt kartlegge grå arealer som egner seg til forsvarsindustri.
4. Stortinget ber regjeringen sørge for at økt behov for arealer til forsvarsformål, fornybar kraftproduksjon, kraftledninger og samfunnskritisk digital infrastruktur ikke bidrar til økt nedbygging av natur i sum.

10. april 2025

Une Bastholm

Rasmus Hansson

Sigrid Zurbuchen Heiberg